

QUADERN DE TEATRE

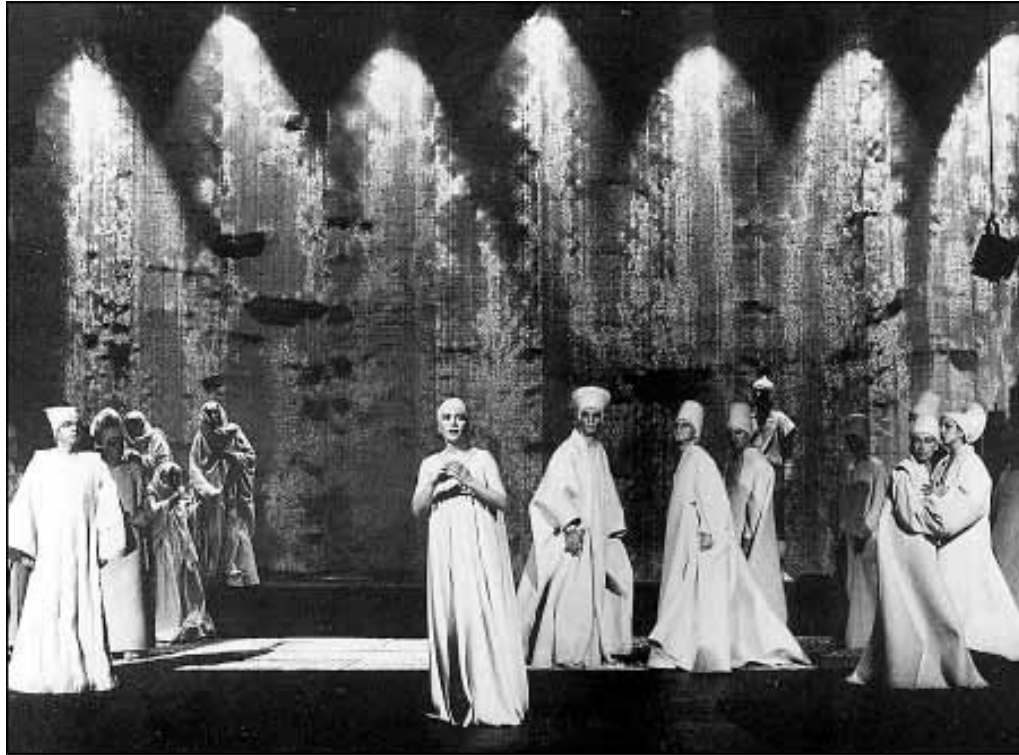
Jordi Coca

Comença el Grec

Com cada any per aquestes dates, demà, dia 25, s'inaugurarà a Barcelona el Grec 2002. És un petit esdeveniment ciutadà, perquè, tal com deia Maria Aurèlia Capmany, evita que els estius els barcelonins ens hàgim d'avorrir solemnement. "No veig que els estius siguem més tontos que a l'hivern, així doncs...", va afegir quan ja era regidora de Cultura de l'Ajuntament de la capital. Enguany, a més del programa que ofereix activitats de teatre, música i dansa, el Festival d'Estiu de Barcelona ens arriba amb un llibre que commemora els vint-i-cinc anys del que és l'etapa més gloriosa d'aquest teatre. Com ja se sap, el Teatre Grec va ser inaugurat l'any 1929 i, d'aleshores fins al 1976, ha passat per diverses etapes que vam comentar aquí mateix l'any passat. Però és el 1976 quan s'inicia l'etapa actual, que va tenir el seu origen en la vaga de teatres que es va fer a Barcelona el febrer de 1975. En l'article que esmento s'hi deia que la situació teatral d'aleshores era esgarrifosa, que les companyies independents havien descobert la idea de Vilar del teatre entès com a servei públic i que, molt lícitament, des dels il·legals PSUC i CNT es va veure l'ocasió de plantar cara a la dictadura. Constituïts, doncs, en una Assemblea d'Actors i Directors, el 1976 es va redactar un document en què, entre altres coses, els creadors del món de l'espectacle reclamaven un Teatre Municipal, un Teatre de Catalunya i una llei de teatre. Era un primer intent de planificar el futur, d'ordenar la vida escènica de Catalunya i de resoldre, ni que fos només en part, els problemes laborals. D'aquí, i a través de Mario Gas i de Joan de Sagarra, sorgeix la idea de fer un Grec diferent. Gas, Alfred Luchetti, Jordi Teixidor i Jaume Melendres són els qui proposen a l'Assemblea el projecte de fer un Grec amb diners arrencats al Ministeri i a l'Ajuntament de Barcelona. Sorgeix, doncs, aquell moment màgic, aquell ambient de llibertat i de festa, aquell clima de concòrdia i d'illusió que, com era d'esperar, va ser únicament un miratge. Però, amb tot, el Grec 76 ja s'havia produït i, malgrat l'escissió posterior de l'Assemblea en dues tendències oposades, el referent ha estat indefugible. El Grec 77 ja va ser una altra cosa. I el 1978 es va fer impossible.

1979

Però el 1979, així ho explica Joan-Anton Benach en el llibre *Grec 25 anys* -en què també escriuen Borja Sitjà, actual director del Festival, Ferran Mascarell i Gonzalo Pérez de Olaguer-, l'Ajuntament va prendre la decisió d'implicar-se directament en l'organització del Grec en comptes d'adjudicar-ho a algú altre per con-

'Antígona', dirigida per Josep Montanyès i Josep M. Segarra, va inaugurar el Grec 79

L'actriu francesa Jeanne Moreau va visitar el festival l'any 1988

curts previ, tot i haver de fer una bona colla de trampetes que ara serien impensables. Tot plegat es va organitzar només amb cinc setmanes, segons diu Benach, i sovint treballant contra les feixugueses de l'administració... Es va inaugurar amb *Antígona*, d'Espriu, dirigida per Josep M. Segarra i Josep Montanyès, i s'hi van poder veure un *Canigó* de Verdaguier, una obra de Josep M. Benet i Jornet, *L'espantu*, de Francesc Castells a partir de textos de Juli Vallmitjana, el *Hamlet* en versió de Terenci Moix dirigit per Pere Planella, *Antaviana*, de Dagoll Dagom sobre textos de Pere Calders, *M-7 Catalònia*, dels Joglars, *Sol solet*, de Comediants... També hi va haver ballet, teatre per a infants, música, Núria Espert i Rafael Alberti recitant poemes, entre d'altres, de Lorca, Blas de Otero, Maragall, Foix... Poca cosa més, però vist en perspectiva no hi ha dubte que l'esforç valia la pena. Valia la pena sobretot perquè, fent-ho d'aquella manera, s'instaurava el que Benach en diu l'"obligació" d'organitzar un festival d'estiu cada any.

Durant aquell primer mandat municipal l'organització del Grec es feia a partir d'una direcció general que anava a càrrec de la regidoria de Cultura (Rafael Pradas) i la delegació de

vertit en vint milions, als quals la Generalitat mai no va aportar (i encara no ho ha fet) ni una pesseta. Es veu que els estius de Barcelona no són de Catalunya.

Noves etapes

El 1984 i 1985 Josep Anton Codina i Joan Maria Gual van ser els directors del Grec. Més endavant ho va ser Marta Tatjer el 1986 i el 1987, i, posteriorment, Elena Posa, que va programar el festival de 1988 al 1995. Després va venir Xavier Albertí (1996-1999) i, finalment, el director actual, Borja Sitjà. Cada director ha deixat amb més o menys claredat la marca del seu estil, però cap no ha aconseguit fins ara canviar del tot aquell primer esperit que es va iniciar el 1979 i que buscava, més que cap altra cosa, fer possible que els estius la ciutat visqués una plenitud d'ofertes. No és possible de referenciar aquí la quantitat ingent d'espectacles que s'han ofert al llarg d'aquests anys, però, des de la memòria personal, no puc deixar d'esmentar el *Misteri bufo*, de Dario Fo, l'any 1980; la vetllada amb Vittorio Gassman del 1984, Jeanne Moreau el 1988; la descoberta de Robert Lapage el 1989; Hanna Schygulla llegeix Fassbinder, el 1993; *Non sempre*

splende la luna. Milva canta un *nuovo Brecht*, amb Milva i direcció de Giorgio Strehler el 1997...

En tot cas, el 1994 s'inicia un canvi que en bona mesura determina, ara sí del tot, el model actual. Si bé és veritat que fins aleshores el Grec havia anat augmentant cada any el nombre d'espais i d'activitats, el que es fa el 1994 és incloure en el Grec, a més dels indrets ja tradicionals -Grec, Mercat de les Flors, Poble Espanyol, plaça del Rei, Jardins de l'Hospital, Casa de la Caritat, etc.-, la programació d'un nombre considerable de teatres de la ciutat. També és Grec, doncs, el que es feia al Condal, a la Sala Villarroel, al Goya, al SAT (ara desaparegut), el Regina, el Teatreneu, l'Adrià Gual, la Cuina, el Malic, l'Artenbrut, el Tantarantana, Sala Beckett... L'ac-

cord de fons és, lògicament, econòmic, i si bé és veritat que possibilita que els teatres, diguem-ne, regulars estiguin oberts durant una bona part de l'estiu, també ho és que els perfils del Grec, com a festival, es difuminen. I, efectivament, a partir d'aquell any el que s'ha anat dibuixant és més una temporada d'estiu que no pas un festival.

Benach, en l'article que hem citat i que forma part del llibre *Grec 25 anys*, diu clarament que les presses inicials no els van permetre de pensar ben bé en cap model concret. Era lògic. Després es va primar durant anys el nombre i la qualitat de les activitats i, com que el públic augmentava, ningú no veia la necessitat de plantejar-se cap model. Al capdavant, també pot ser que el model ja estigui fet, que aquest que tenim ara sigui el millor model per a la ciutat de Barcelona. Però a mi no em deixar de burxar la idea que, en realitat, Barcelona no té pròpiament cap festival de teatre amb projecció internacional que converteixi la ciutat en un referent. Com tampoc no deixa d'amoïnarme que, cada vegada més, la temporada comença fluixa, reposant moltes de les produccions que ja s'han vist en el Grec, cosa que fa difícil un començament amb ritme i illusió. I no deixa d'amoïnarme que darrere aquest plantejament hi hagi una impossibilitat real de coordinar una programació que sigui coherent, fins i tot admetent que tingués una diversitat d'eixos. Dit això, la veritat és que fa goig de veure en un volum de gairebé sis-centes pàgines vint-i-cinc anys de la nostra història escènica. Hi trobes velles fotografies que haves oblidat, amics que ja no hi són, evoques moments de joia trencant-te les mans d'aplaudir, recordes nits màgiques, tensions i claroscurs que no tenen res a veure amb la vida refulgent que apareix a les fotografies. Erem vint-i-cinc anys més joves. Així, doncs, el llibre també ens il·lustra sobre una lluita, una més, per recuperar la nostra identitat. No sé si és el moment de començar un Grec amb un espectacle d'aquí que es fa en castellà.